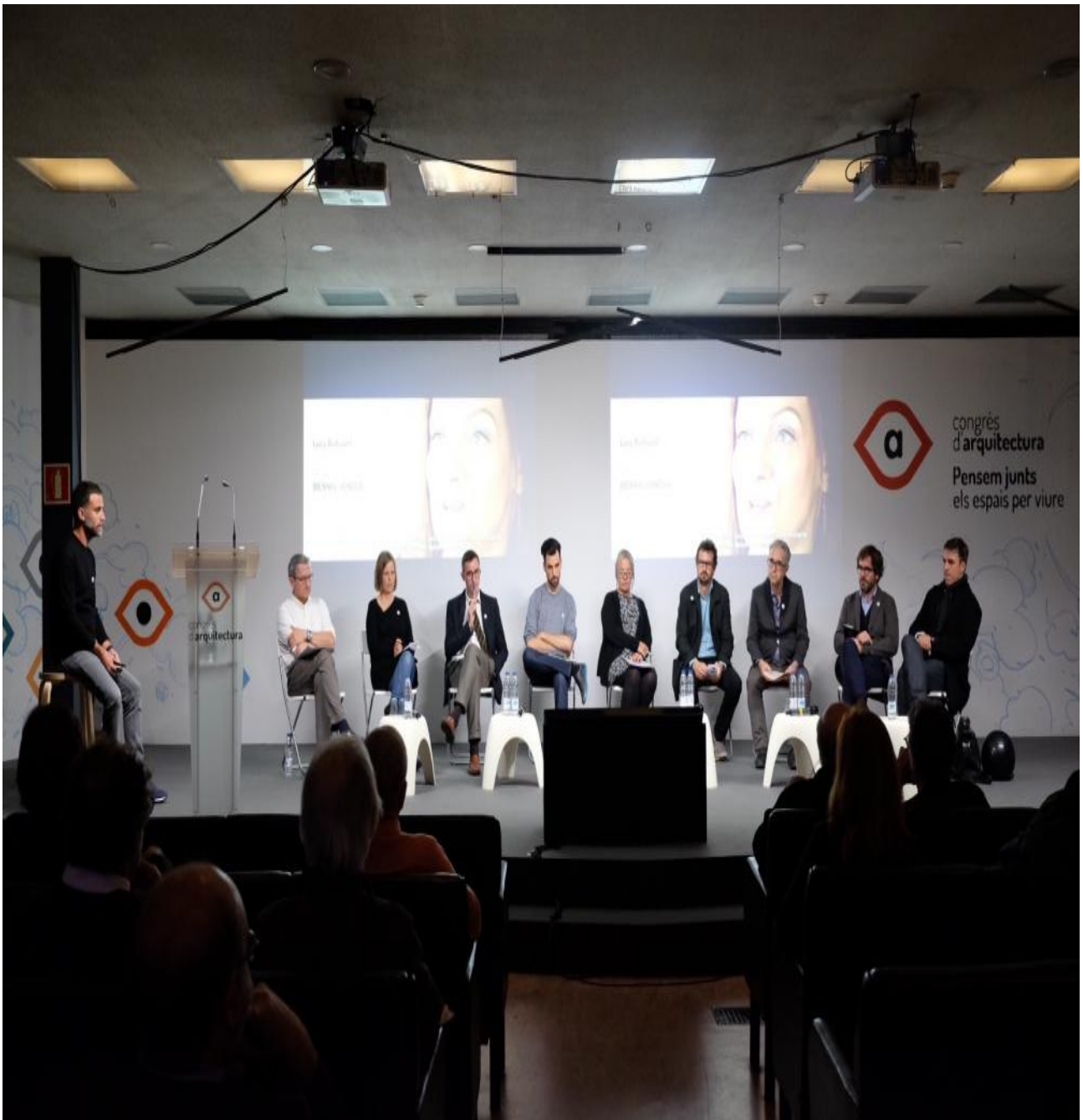

Publicat a *CONGRÉS D'ARQUITECTURA 2016* (<http://congresarquitectura2016.org>)

Inici > Les persones i la lluita contra el canvi climàtic, al centre del model de territori, ciutat i habitatge

Les persones i la lluita contra el canvi climàtic, al centre del model de territori, ciutat i habitatge

© Col·legi d'Arquitectes de Catalunya (COAC)

Àmbit:

Publicat:

24 novembre 2016

Aquests sis mesos de Congrés d'Arquitectura, s'han articulat en una constel·lació d'actes que han permès fer una aproximació oberta, participativa i innovadora a la professió. La tercera jornada de la setmana de síntesi ha fet un repàs a les contribucions de més pes sobre els objectes en els quals l'arquitectura opera, com l'habitatge, la ciutat, el paisatge i el territori.

Territori i paisatge

La primera sessió del matí s'ha dedicat al Territori i el Paisatge, on han sorgit idees i reflexions que arriben en un moment especialment clau.

D'un costat, és un moment clau, de reflexió obligada a escala mundial perquè vivim moments de canvi global i en el context d'un nou règim climàtic entre d'altres, la indiferència personal o professional, no és una opció. Des de l'exercici professional emergeixen grans propostes (de planificació i de projecte) per la mitigació dels efectes del canvi climàtic, proliferen les avaluacions en l'àmbit mundial de la resiliència de les ciutats (UN Habitat), augmenten les manifestacions d'"urbanisme tàctic" entre la ciutadania i es consolida el 'disseny de processos' també dit 'projecte procés'. De tot plegat n'han parlat els representants de la 9a Biennal Internacional de Paisatge, Jordi Bellmunt i Manuel Ruisánchez.

D'altre costat, és també un moment clau a escala catalana perquè s'està treballant en una nova Llei de Territori que permetrà disposar d'un instrument legislatiu que millori l'urbanisme de casa nostra. La nova llei es basarà en l'eficiència i la sostenibilitat ambiental i econòmica? com a marc de la presa de decisions territorials i aborda la necessitat d'instruments de planificació supramunicipal i intermunicipal. Sobre aquest tema ha girat l'exposició de Sebastià Jornet, membre del comitè d'experts per la reforma de la legislació urbanística de la Generalitat de Catalunya. Jornet ha explicat les idees essencials d'aquesta nova llei, així com d'altres companys que han generat reflexions que amplien el debat sobre aspectes concrets de la nova llei. Algunes reflexionen per àmbits temàtics: per exemple respecte a la desaparició del règim de sòl "urbanitzable", com ha explicat Isabel Granell, coordinadora del Simposi sobre Sòl No Urbanitzable (SSNU). Granell ha reclamat repensar la situació actual per mirar de donar resposta als nous interrogants. Per això, ha dit: "cal construir paisatge, no edificar el territori".

Altres ponents han reconegut idiosincràsies locals específiques (com el cas del Maresme que ha representat la Laura Subirà o el reconeixement d'El Camp com a la segona àrea metropolitana de Catalunya, com ha exposat Joan Llorc amb el resum de l'acte de "la ciutat del camp").

Finalment, és un moment clau a nivell territori ? ciutat i de revolució en l'agenda urbana. D'un costat sabem que el territori decreix demogràficament en un èxode imparable cap a la ciutat i això comporta un debat primer sobre les nostres ciutats i la reconsideració dels entorns no urbans. D'això ha parlat Ramon Sanabria en presentar el primer seminari d'Arquitectura i territori organitzat per Arquitectes per l'Arquitectura. Amb aquestes bases, la ponència ha girat al voltant dels treballs de la UE per la definició d'una agenda urbana europea i la celebració a Quito de les jornades finals de la conferència mundial UN-HABITAT, que aporten noves prioritats que s'imposaran en un futur immediat en l'agenda urbana.

D'un costat ens acostarem a la incorporació de l'agenda urbana a un nou model territorial català seguint les conclusions de les jornades "Eines per a una nova organització territorial, base d'un model de país. Catalunya Metròpoli" de la mà d'Albert Civit.

D'altre costat, ens hem acostat a la nova sensibilitat mediambiental, que també es

desprèn de les prioritats de l'agenda urbana, que aposta fermament per la renaturalització de la ciutat, minimitzant la seva petjada ecològica, com ha explicat Enric Batlle en presentar l'exposició "Metròpolis verda" centrada en els temes d'ecologia, lleure i la producció a l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Dret a la ciutat

L'arquitecte i membre de l'organització del Congrés, Dani Crespo, ha moderat la taula dedicada al dret a la ciutat. Les ponències han girat al voltant de la construcció col·lectiva, i de la necessitat de generar espais inclusius, segurs, resilients i sostenibles. El resultat ha de ser un entorn que prioritzi les persones, que emfatitzi el seu desenvolupament humà i social per davant de la construcció física, especulativa i exclusiva.

Ha obert la ronda d'exposicions Josep Maria Pou, qui ha reivindicat un model d'urbanisme "que empoderi a l'arquitecte, que involucri el barri, la ciutat, la mobilitat i on tothom ha de tenir accés als serveis públics", fent referència a la importància de les distàncies físiques.

Per la seva banda, Rosa Grima, de l'INCASÒL ha exposat els continguts de la nova agenda urbana, que treballa per la cohesió, l'espai públic i l'habitatge. Grima ha deixat clar però que "la nova agenda urbana no es pot quedar en paper mullat, cal trobar sistemes de finançament per a la seva execució". El seu company Pere Serra, ha explicat alguns dels punts presentats a la cimera de Quito sobre les ciutats i el seu urbanisme i ha denunciat que en els darrers anys "la manca d'interès per part de l'estat i del capital privat ha contribuït en la degradació del teixit dels barris a les ciutats"

Vicente Guallart, de l'IAAC, ha exposat com va anar la jornada sobre els Arquitectes d'Estat, quin paper juguen i que podem aprendre a Catalunya d'aquesta figura per aplicar-la a casa nostra. Igualment, ho ha fet Ignasi Riera que ha fet una síntesi de l'acte sobre transformacions olímpiques a les ciutats, Rio-Barcelona. Per la seva banda, Carmen Mendoza ha exposat les trobades sobre 'Refugee cities', que han analitzat com els camps de refugiats són també formes d'urbanització i com a tals, han d'assegurar el compliment dels mateixos drets.

Roser Casanova, del col·lectiu Punt 6 ha explicat què és "la ciutat cuidadora", que posa a les persones en el centre, que no emmalalteix (sense contaminació, antenes...), que és segura (no hi atropellaments, ni assetjaments...), que el transport ajuda a connectar; una ciutat que ajuda a cuidar-te facilitant l'esport i l'oci, la participació ciutadana... i que amés, és una ciutat cuidadora, perquè facilita l'atenció a la gent gran, els nens... En definitiva, una ciutat que cobra sentit tenint en compte l'allargament de la piràmide d'edat, com ha explicat Pere González Nebreda.

Tots aquests exemples deixen palès la necessitat, com reclama l'arquitecta Areti Markopoulou de repensar els models educatius i els processos arquitectònics per preparar les noves generacions d'arquitectes al canvi. "El nou panorama requereix nous processos d'aprenentatge", ha dit. Per a Markopoulou, amb les 'Smart cities', el paper de l'arquitecte i de l'urbanista comença a desaparèixer. Assegura que estan canviant les maneres de dissenyar i construir, "la tecnologia no és només un catalitzador si no també un fonament de la interacció social".

Un exemple és el cas de 'microcirurgia urbana' del projecte Ringo Rango, que ha explicat

Anna Burgaya. Aquesta ruta d'escales a Les Planes per salvar els desnivells de la zona demostra com els projectes de baix pressupost poder suposar un gran benefici pels veïns, especialment si aquests també s'impliquen en la construcció.

Dret a l'habitatge

L'última taula del dia, moderada per Enric Llorach, va ser la dedicada a l'habitatge, entès com un dret però també com l'espai de vida. L'espai domèstic denota les condicions polítiques de la ciutat. L'estàndard de l'habitatge no es troba en el mínim normatiu: l'adaptabilitat i la flexibilitat necessiten superfície construïda però també la pèrdua de jerarquia, com va explicar el director de la Fundació Hàbitat3, Xavier Mauri. Mauri va explicar 'De l'habitatge buit a l'habitatge social', una jornada que es va dedicar al projecte d'aquesta fundació en col·laboració amb l'Ajuntament de Barcelona per guanyar pisos socials a la ciutat de Barcelona i que es basa en la rehabilitació i reactivació d'edificis per a ús residencial.

Hi ha fòrmules per a l'habitatge assequible i l'habitatge d'emergència que cal que siguin posades en pràctica tant en el llarg com el curt termini. Així ho van deixar palès els arquitectes Zaida Muixí i Josep Maria Muntaner, regidor d'Habitatge de l'Ajuntament de Barcelona. Josep Casas, subdirector general d'Arquitectura i Millora de les Àrees Urbanes, de la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana de la Generalitat, va destacar que la qualitat de l'habitatge és ara un tema multidisciplinari i va alertar que en aquest debat no hem d'oblidar que "els habitatges siguin òptims, no mínims". En això hi juga un paper rellevant el big data. "Cal promoure plataformes per a la gestió de totes aquestes dades. També des del punt de vista dels ciutadans", va reclamar. "Sense conèixer la realitat del parc, no podem fer res".

L'arquitecta Anna Bach va denunciar les dificultats per preveure aquest processos allargats en el temps: "construir un edifici i una ciutat és un projecte molt llarg". Per la seva banda, el director tècnic d'habitatge de l'Incasol, Gonçal Marques, va exposar la funcionalitat de l'habitatge d'avui en dia. "És difícil desenvolupar un projecte de vida en 35m²", va denunciar. També va explicar que "la televisió té massa protagonisme en els habitatges. El menjador està infrautilitzat. La cuina torna a ser un espai de relació", va anunciar.

També es va parlar i debatre sobre lloguer d'habitatge turístic a Barcelona, subjecte a cicles globals i extremadament dinàmic en la interacció amb el lloguer tradicional i els pisos buits, a més variar de manera important entre els diferents districtes de la ciutat. Així ho va explicar Lluís Falcón. Falcón va anunciar que "el turisme creix sostingudament un 4% anual sense que importi massa on va".

L'arquitecte i soci fundador de l'agència immobiliària Monapart va exposar una nova necessitat en matèria de l'habitatge. Els 'mil·lenials' són la generació de 25 a 35 anys incorporada al mercat de treball amb recursos que premien la transitorietat i el 'pay per use' per damunt de l'adquisició de béns. L'experiència per davant dels objectes (viatjar, sortir a sopar, tirar-se en paracaigudes per davant de comprar-se una casa o un cotxe) i que plantegen un nou model d'habitatge fins ara poc explotat a casa nostra però que comença a aparèixer a altres països europeus i als EUA. Segons Echevarría, "els 'mil·lenials' ocuparan les ciutats amb edificis sense lligams". Per exemple, edificis equipats, amb serveis associats, amb un component cooperatiu i col·laboratiu, com

cuines compartides o gimnàs dirigits a gent en trànsit, expatriats, divorciats...

I en un pol oposat l'okupació troba noves formes de viabilitat i noves legislacions en altres països malgrat les dificultats operatives. Una mirada que va fer Carles Baiges, que va exposar la pràctica de convertir edificis buits en habitatge temporal, dels quals els residents en són 'guardians'. Aquesta tendència creix al nord d'Europa malgrat les crítiques per abusos i l'especulació. Aquest mercat paral·lel de lloguer d'espais gairebé no atorga drets als llogaters, malgrat algunes sentències judicials contràries a aquests abusos.

Source URL: <http://congresarquitectura2016.org/ca/content/les-persones-i-la-lluita-contra-el-canvi-clim%C3%A0tic-al-centre-del-model-de-territori-ciutat-i>